

Spolufinancováno
Evropskou unií

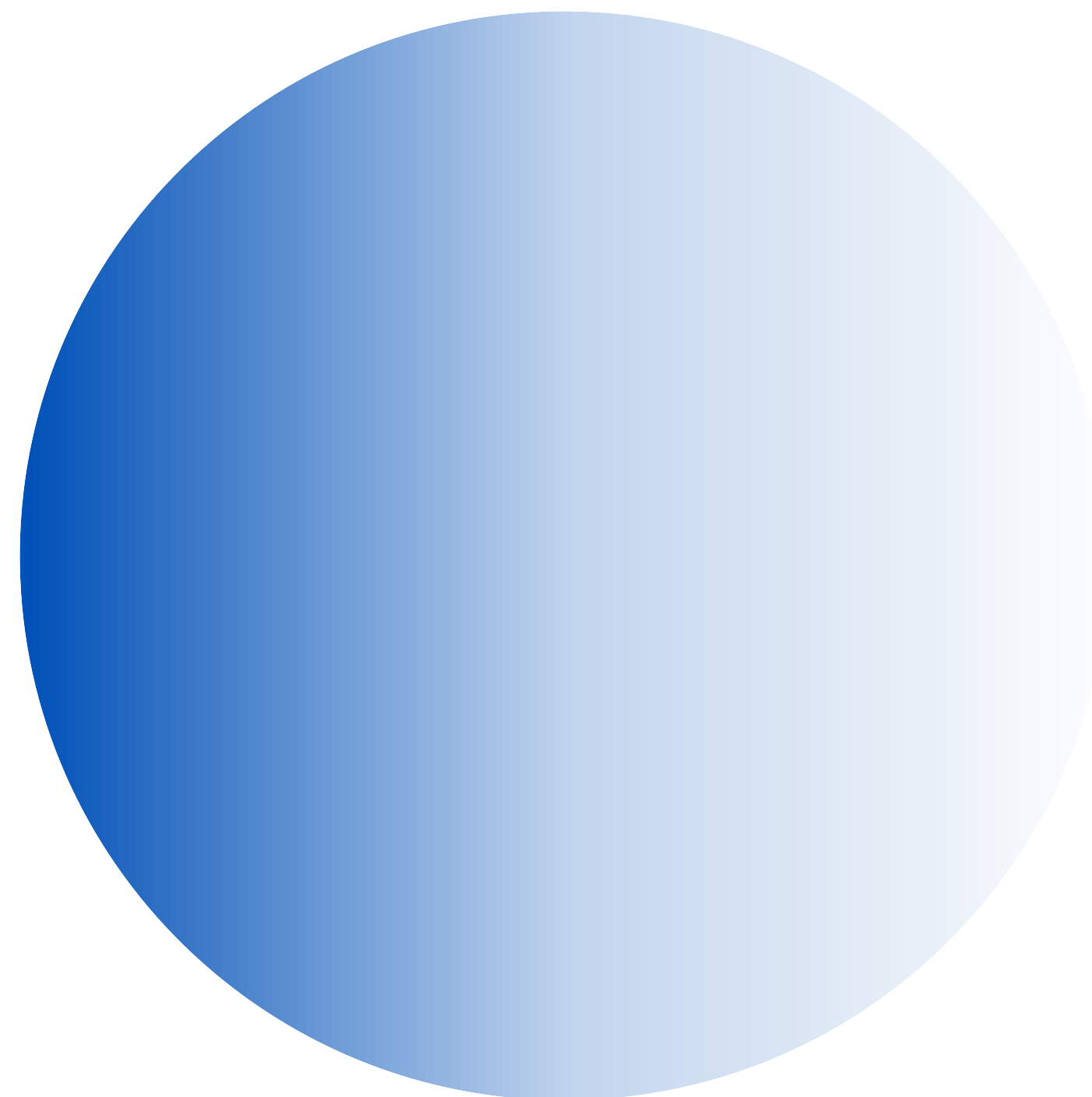
MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Monitorovací platforma European Disability Expertise (EDE): poslání, možnosti využití a příklady výsledků

Prof. PhDr. Jan Šiška, Ph.D.

4.11. 2025 v Praze

Nástroje efektivity sociálních služeb

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Monitorovací platforma European Disability Expertise (EDE)

- Shromažďování a analýza nezávislých empirických dat
- Zaměření na národní politiky a legislativu v oblasti postižení
- Propojení s legislativou a iniciativami EU
- Poskytování informací o situaci osob se postižením
- Spolupráce s národními experty a tematickými zpravodaji

Efektivita sociálních služeb v kontextu naplňování Úmluvy o právech osob s postižením OSN: otázky

- 1. Jaká je efektivita sociálních služeb v hlediska naplňování Úmluvy o právech osob s postižením (čl. 19) na úrovni EU a členských států?*
- 2. Jaké jsou trendy v hodnocení sociálních služeb pro osoby s postižením v členských státech EU?*

1. Naplňování Úmluvy o právech osob s postižením (čl. 19) úrovni EU a členský států: **metoda:**

Tematická analýza shrnujících zpráv Výboru OSN pro práva osob s postižením a dalších zdrojů na úrovni EU a členských států, analýza datových zdrojů.

„Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, uznávají rovné právo všech osob s postižením žít v rámci společenství, s možnostmi volby na rovnoprávném základě s ostatními, a přijmou účinná a odpovídající opatření, aby osobám se postižením usnadnily plné užívání tohoto práva a jejich plné začlenění a zapojení do společnosti, mimo jiné tím, že zajistí, aby:

- (a) osoby s postižením měly možnost si zvolit, na rovnoprávném základě s ostatními, místo pobytu, kde a s kým budou žít, a nebyly nuceny žít v určitém prostředí;*
- (b) osoby s postižením měly přístup ke službám..... “*

1. Naplňování Úmluvy o právech osob s postižením (čl. 19) na úrovni EU a členských států: **výsledky 1**

- Přetrvává medicínský model postižení.
- Nedostatek dostupného a přístupného bydlení
- Nedostatečně rozvinuté komunitní služby, osobní asistence.
- Nedostatečně financovaná podpora zaměřená na člověka.
- Pokračující využívání fondů EU pro jiné účely než komunitní služby.

„.....Dotační systém...se někde po cestě začal zadrhávat a přestal vykazovat očekávané výsledky. Můžeme si za to sami. Bez strategického rozhodnutí, kam chceme dojít, bez zadání konkrétních cílů a bez důkladné kontroly jejich naplňování se neposuneme dál. Absence jasných, racionálních pravidel a nemilosrdné penalizace jejich nedodržování vedla zákonitě k posilování role těch, kteří systém znají a orientují se v jeho slabinách. Ti ho buď zcela ovládnou a „ohnou“ k obrazu svému, nebo se na něm alespoň řádně přživí. Důsledkem je rozmělnění obrovských prostředků na desetitisíce malých projektů bez multiplikačních efektů....“

1. Naplňování Úmluvy o právech osob s postižením (čl. 19) na úrovni a členských států EU: **výsledky 2**

- Strategie často existují ale bez jasných cílů, termínů a monitoringu.
- Deinstitucionalizace je někdy vnímána jako dobrovolná, nikoli obligatorní či závazná.
- Participace osob s postižením často nízká nebo formální.

1. Naplňování Úmluvy o právech osob s postižením (čl. 19) na úrovni a členských států EU: **doporučení 1**

- Změna přístupu od „hodnocení připravenosti k žít v komunitě k měření potřebné podpory“.
- Menší skupinová bydlení mohou reprodukovat institucionální praxi – mají být pouze přechodnou fází, ne cílovým stavem.
- Strategické plánování musí být závazné, časově vymezené, s měřitelnými ukazateli a adekvátně financované.

1. Naplňování Úmluvy o právech osob s postižením (čl. 19) na úrovni a členský států EU:

doporučení 2

- Řešit bydlení a podporu – bez toho lidé nemají reálnou možnost volby.
- Dlouhodobé financování je klíčové – projektové finance nestačí.
- Pokrok musí být měřitelný prostřednictvím ukazatelů založených na CRPD (víceletý finanční rámec 2028–2034 EU jako příležitost)

1. Naplňování Úmluvy o právech osob s postižením (čl. 19) na úrovni a členský států EU: **doporučení 3**

- Deinstitucionalizace jako právní povinnost (podle CRPD – nikoli dobrovolné politické rozhodnutí).
- Participace osob s postižením: DPOs musí mít zdroje a pravomoci k tomu, aby spoluurčovaly politiku a dohled – skutečné sdílení moci, ne pouze symbolická participace.

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Efektivita sociálních služeb v kontextu naplňování Úmluvy o právech osob s postižením

- 1. Jaké jsou trendy v hodnocení sociálních služeb pro jedince s postižením v členských státech EU?*

Metoda : tematická analýza zdrojů, konzultace s poskytovateli sociálních služeb v šesti evropských zemích.

2. Jaké jsou trendy v hodnocení sociálních služeb s postižením v členských státech EU?: **výsledky 1**

Dva převažující přístupy

- interní audit
- externí hodnocení/ověřování

Zejména používané metody

- dotazníky, rozhovory, stížnosti
- sebehodnocení / evaluace
- návštěvy vedoucích pracovníků, externích hodnotitelů

2. Jaké jsou trendy v hodnocení sociálních služeb s postižením v členských státech EU?

výsledky 2

Slabé stránky převažující praxe

- hodnocení kvality není každodenní praxí,
- nejčastěji měřený ukazatel: spokojenost klienta
- orientace na „minimální“ standardy, na předcházení pochybení, škod na klientech,
- menší důraz na skutečnou kvalitu poskytovaných služeb,
- chybí mechanismy pro oceňování dobré praxe.

2. Jaké jsou trendy v hodnocení sociálních služeb s postižením v členských státech EU? **doporučení**

Jak/čím měříme je stejně důležité jako to, co měříme!

Hodnocení kvality vyžaduje metodologickou triangulaci
multikriteriální přístup

- zachytit zkušenosti všech osob, nejen těch, které mohou odpovídat dotazníkům nebo rozhovorech.

Pozorování je klíčové

- umožňuje hodnotit kvalitu podpory a reálnou zkušenost jednotlivců
- stávající přístupy a metody lze upravit pro větší orientaci na výsledky

např. návštěvy služeb a zařízení

Reflexe výsledků – vedení organizace, personál, individuální plánování

- zlepšování kvality

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

*„Co je měřitelné, má
výsledky. Jsou-li
výsledky, je možné je
zlepšovat.“*

Šiška, J., Beadle-Brown, J. (2022). [*Innovative Frameworks for measuring the Quality of services for Persons with Disabilities*](#)
[*EASPD*](#), Brussels.

Financováno z projektu Zvýšení efektivity systému sociálních služeb
reg. číslo: CZ.03.02.02/00/22_004/0004236

Doporučené zdroje:

Beadle-Brown, J., Šiška, J., & Káňová, Š. (2023). Mapping frameworks and approaches to measuring the quality of transition support services for young people with intellectual and developmental disabilities. *Frontiers in Rehabilitation Sciences*, 4. <https://doi.org/10.3389/fresc.2023.1043564>

Šiška, J., Beadle-Brown, J. (2022). [*Innovative Frameworks for measuring the Quality of services for Persons with Disabilities*](#) *EASPD, Brussels*.